

A RÁDIÓ MELLETT

MIT ADOK ÉS MIT VESZEK? Miért és hogyan? A szocialista, de még inkább a magyar külkereskedelem működését a fogyasztók széles tömegei természetesen a számukra közvetlenül jelentkező eredménnyel mérik le: milyen mennyiségű árut kínálnak a boltokban, milyen minőségben, milyen választékban és mennyiért? Vagy mit nem lehet kapni (amiről tudják, hogy gyártjuk)? Az ítékezés — mint tudjuk — a legtöbbször sommás: az import-áru ára magas („persze, mert drágán veszünk”), a hazai kínálat meg azért nem kapható, mert „kivisszük”. A nagy többségnél e laikus szemlélet korántsem rosszindulatú magatartást takar: bizonyos ténybeli tapasztalatokat torzít el az alapvető népgazdasági és külkereskedelmi ismeretében való járatlanság. Ez utóbbi felismerése közügy, tudatformáló hatású. A *lényeg* persze az — senki sem tagadhatja —, hogy *legyen* áru és hogy az ország külkereskedelmi mérlege jó eredményt mutasson. De ennek összefüggéseit meg kell értetni.

A rádió szakadatlan „felderítő” tevékenysége most ezt, a sokaknak ködös területet próbálja bevilágítani. *Lipovecz Iván* bizott a vetélkedők többnyire vonzó formájában, mint e legújabb „feladat” megoldását is segítő, népszerű és népszerűsítő hatásos módszerben. Am a probléma ennél bonyolultabb: külkereskedelmi vállalataink páros versenytől „rétegműsor” lett. Csak azok követhetik — tehát nyilván csak azok hallgatják is —, akik már *valamennyire* jártasak a témában, akik értik az elkerülhetetlen (?) szakkiifejezéseket, az avatatlanok számára túl rövidre fogott, s nekik rejtélyesen bonyolult kérdéseket, válaszokat. Az „Adok-veszek”

sorozat középfokú tanfolyamnak felel meg. Elindítása dicséretes. Az olykor komolytalan, szubjektív zsűrizés, a némileg száraz vizsgállettel már kevésbé — de ezen lehet javítani. Csak az *alapközi* népszerű ismeretterjesztés módzatán kell továbbra is gondolkodni.

A MINISZTERHELYETTES JELENTEKEZIK. Hallgatja a műsört (épp a csecsemőgondozónők bérezéséről van szó), fölemeli a kagylót, tárcsázik és a nagy nyilvánosság előtt azonnal hozzászól, felvilágosít, véleményt mond. A műsorvezető meglepetése olyan őszintének tűnt, hogy nincs okunk kétkedni e jelenet spontán jellegében (különben teljesen mindegy; ha előre meg volt beszélve, akkor is nagyszerűen hatott). A vezetők effajta reagálása mindig jóleső érzést vált ki. Ebben az esetben nyugodtan elmondhatjuk: meg is mentette az adást. Mert egyébként a „Hangszóró” című ifjúságpolitikai magazin (szerkesztő: *Radnóti László*) — mellyel most kötöttem ismeretséget — meglehetősen lehangolt monotonitásával, s azzal a broszúrájú, személytelen, szürke hangütésével, amelyet éppen a fiatalok utasítanak el szinte allergiás érzékenységgel. Az effajta „hivataloskodó politizálás” negatív hatása már annyira közismert és — hálstennek — annyira kiment a divatból (főleg a rádióban), hogy elképedve észleltük: a tartalmában változatos adás, mintha végig ugyanazt a nótát fújta volna — leszámítva a bevezetőnkben említett üdítő perceket. Reméljük, a véletlen a ludas, s balszerencsénkre pont ezt az *egy* gyöngye műsört fogtuk ki...

CSALÁDI KÖR. A szinte hibátlanul megírt kis darabban *Eörsi István* az úgynevezett nemzedéki

konfliktust kedvező löállításból célozza meg: képmutató, morált házudó, önámító nyárspolgárok hájósobájába bújjuk, kik az elviselhetetlen légkörben fulladozó lányukukat egymás ellen játsszák ki, de rögvést összeszövetkeznek, amint az menekülni akar e pályányból — sajnos erőtlentül. A tipizálás annyira sikerült, hogy (akár a lányalak a darabban) mi is előre kitaláljuk a replikákat; s ez más körülmények között hiba volna, itt viszont kaján mulatsággá válik, a ráismerés játékában veszünk részt — örömmel. Amikor pedig az azonosság átfordulna sztereotíp ismétlésbe, az író közbeszúr egy-egy váratlan, fullánkös mellékmondatot vagy jelzót, amittől nemcsak a jelenet kap új erőre, de a „Családi kör” műfaja is tisztázódik: dühös-ironikus szatíra ez, nem vígjáték.

Kérdés viszont — ha a már megpendített hasonlatunknál maradunk —, hogy vajon *Eörsi* nagyvadat terít-e le. Veszélyeset? Úgy tűnik, hogy a darabbéli szülők ma már inkább szánalmasak, mint veszélyesek; hogy a társadalmi közfelfogás változása és a fiatalok általános mentalitása megfosztja őket attól a családon belüli hatalomtól, amivel a hangjáték felruházta őket. Így lányuk függősége inkább szuggerált, mint bizonyított.

A „Családi kör” minőségi humorral szolgál. Remélhetőleg *Eörsi* nem érzi méltóságán alulinak, hogy bizonyos rendszerességgel művelje tovább a szatirikus vígjáték műfaját. Megérné, neki is, nekünk is, ha éles tollával beállna — sajnos fél kezünkön megszámlálható — *magvas* mulattatóink sorába.

Hegedűs Tibor